PROTOKOL O MEĐUSEKTORSKOJ SURADNJI U PROVEDBI TRETMANA OVISNOSTI O ALKOHOLU I KOCKANJU

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Zagreb, prosinac 2025.

SADRŽAJ

1. Uvod 3

2. Cilj Protokola 7

3. Načela suradnje 7

4. Postupanje i obveze nadležnih tijela, ustanova i drugih čimbenika pri pružanju skrbi i tretmana za osobe s problemom ovisnosti o alkoholu/kockanju 8

- **a. Primarna zdravstvena zaštita** 8
- **b. Izvanbolnički sustav** 8
- **c. Bolnički sustav** 9
- **d. Medicina rada** 10
- **e. Udruge – klubovi liječenih alkoholičara/klubovi liječenih ovisnika o kockanju** 10
- **f. Ostali dionici** 11

5. Edukacija za provoditelje psihosocijalnih intervencija 12

6. Razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana 12

7. Završne odredbe 14

1. Uvod

Nacionalna strategija djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine („Narodne novine“, broj 18/23) i Akcijski plan djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026. godine u okviru prioriteta *Unaprjeđenje postojećih i razvoj novih programa liječenja, psihosocijalnog tretmana te resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti u sustavu zdravstva, socijalne skrbi te zatvorskom sustavu i probaciji,* sadrži mjeru usmjerenu na unaprjeđenje liječenja i psihosocijalnog tretmana ovisnosti o alkoholu kroz povezivanje službi za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti i udruga, prvenstveno klubova liječenih alkoholičara (u daljnjem tekstu: KLA) i klubova liječenih ovisnika o kockanju (u daljnjem tekstu: KLOK), te veće uključivanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i organizacija civilnog društva u kreiranje strategije prevencije, liječenja i oporavka od ovisnosti o alkoholu i kockanju, uključujući i izgradnju i unaprjeđenje sustava liječenja za ove ovisnosti u okviru zdravstvenog, socijalnog i pravosudnog sustava, te na razini lokalne zajednice. Slijedom navedenoga, ali i iz potrebe za osiguravanjem unificirane i koordinirane skrbi za osobe s problemima ovisnosti o alkoholu i kockanju kroz definiranje postupaka i suradnje različitih dionika prilikom njihovog uključivanja u tretman, praćenja oporavka te razmjene podataka, donosi se ovaj Protokol.

Najpoznatiji pristup liječenja alkoholom uzrokovanih problema i poremećaja u Republici Hrvatskoj je kompleksni socijalno-psihijatrijski postupak Zagrebačke alkohološke škole koji je razvio i popularizirao dr. Vladimir Hudolin, ugledni hrvatski psihijatar i jedan od pionira u tretmanu ovisnosti o alkoholu, a temelji se na sveobuhvatnom i multidisciplinarnom pristupu koji uključuje medicinske, psihološke i socijalne aspekte liječenja ovisnosti, uz prilagodbu svakom pojedincu. Njegove ključne značajke su kompleksnost i multidisciplinarnost; liječenje nije ograničeno samo na medicinske intervencije, već sadrži širok spektar terapijskih metoda, uključujući grupnu terapiju, individualno savjetovanje, socioterapijske aktivnosti i obiteljsku terapiju. Također, liječenje njeguje obiteljski pristup jer se rad s obiteljima osoba s problemom ovisnosti o alkoholu smatra ključnim za postizanje dugoročne stabilnosti i oporavka. Nadalje, edukacija osoba s problemom ovisnosti, njihovih obitelji, ali i šire zajednice, smatra se temeljem prevencije i rane intervencije. Programi obuhvaćaju širenje svijesti o štetnosti alkohola, razvoju ovisnosti i dostupnim oblicima pomoći.

Kao i za tretman alkoholom uzrokovanih problema i poremećaja, liječenje patološkog kockanja obuhvaća različite pristupe te ih međusobno kombinira. Ono najčešće uključuje grupni

psihoterapijski rad, interaktivne psihoedukacijske radionice, kognitivno-bihevioralne terapije u grupi, trening socijalnih vještina, obiteljske grupne psihoterapije, individualne psihoterapije, tehnike relaksacije poput progresivne mišićne relaksacije, i psihofarmakoterapije. U tretmanu se učinkovitom pokazala kognitivno-bihevioralna terapija koja koristi proces izlaganja ponašanju od kojeg osoba želi odustati i podučava vještinama za smanjenje potrebe za kockanjem. Kognitivno-bihevioralna terapija usredotočava se na identificiranje nezdravih, iracionalnih i negativnih uvjerenja te ih zamjenjuje zdravima i pozitivnima. Također, uz nju je iznimno bitna i obiteljska terapija. Uz psihoterapiju, nerijetko se koristi i farmakoterapija poput antidepresiva i stabilizatora raspoloženja koji pomažu u liječenju problema koji često prate problematično kockanje – kao što su bipolarni poremećaj, depresija ili anksioznost. Neki antidepresivi mogu biti učinkoviti u smanjenju kockarskog ponašanja.

Tretman alkoholom uzrokovanih problema i poremećaja (dalje u tekstu: ovisnost o alkoholu) te liječenje patološkog kockanja (dalje u tekstu: ovisnost o kockanju) može uključivati ambulantni program, bolnički i izvanbolnički program, a uz različite oblike terapije, iznimno je važno nakon inicijalnog liječenja, osigurati praćenje oporavka kroz redovite kontrole i grupe podrške.

Tretman u bolničkom sustavu osigurava se osobama koje imaju mentalne poremećaje i poremećaje ponašanja uzrokovane alkoholom odnosno patološko kockanje te koje žele uspostaviti apstinenciju, a imaju znatne fizičke i psihičke komorbiditete. Stacionarno bolničko liječenje traje u prosjeku od 16 dana do tri mjeseca, a po potrebi i dulje, ovisno o težini kliničke slike.

Provođenje programa liječenja u bolnicama uključuje postupak detoksikacije (kod alkoholizma), kliničke dijagnostičke obrade i psihofarmakoterapijsko liječenje. Pored navedenog, kod ovisnosti o alkoholu i kockanju provodi se i psihosocijalni tretman ovisnosti koji može biti grupni i individualni te obiteljski, i uključivati različite intervencije kao što je psihoedukacija, motivacijski intervju, savjetovanje, pristup nagrade i kazne (eng. *contingency management)*, prevencija recidiva, trening vještina, vođenje slučaja (eng. *case management)*, te različiti psihoterapijski pristupi, ovisno o dodatnim edukacijama terapeuta koji ih provode (kognitivno-bihevioralna terapija, psihodinamska psihoanalitička psihoterapija, gestalt, logoterapija, sistemska obiteljska, integrativna, transakcijska te neurolingvistička psihoterapija (NLPt) i dr.).

U izvanbolničkom liječenju ovisnosti provode se aktivnosti vezane za dijagnostiku, liječenje i rehabilitacije ovih oblika ovisnosti. Tretman se provodi prema medicinskoj indikaciji sukladno suvremenim medicinskim saznanjima, uz multidisciplinarni, multimodalni i individualni pristup prilagođen svakom pacijentu. Multidisciplinarni pristup uključuje suradnju svih dionika u procesu liječenja, a provodi se na znanstveno utemeljenim načelima i prema stručnim smjernicama s ciljem otklanjanja smetnji i postizanja emocionalne stabilnosti, podizanja razine kvalitete života, produktivnosti i funkcionalnosti.

U okviru zdravstvenog sustava na razini primarne zdravstvene zaštite preporučuje se koristiti AUDIT (*Alcohol Use Disorders Identification Test*) trijažni upitnik za otkrivanje osoba s rizičnim pijenjem odnosno problemom ovisnosti o alkoholu te kratku intervenciju (Svjetska zdravstvena organizacija, 2017.), a isto se preporučuje i u odnosu na ostale vrste ovisnosti, odnosno za patološko kockanje, za procjenu rizika preporučuje se trijažni upitnik - PGSI (*Problematic Gambling Severity Index*).

U zatvorskom sustavu, psihosocijalni tretman ovisnosti o alkoholu primarno se primjenjuje prema osobama kod kojih je alkohol utvrđen kao kriminogeni faktor te stoga tretman ovisnosti predstavlja ključan dio njihovog pojedinačnog programa izdržavanja kazne zatvora. Psihosocijalni tretman ovisnosti o alkoholu provodi se grupno ili individualno i obuhvaća motivacijski intervju i druge kratke kognitivno-bihevioralne intervencije, psihoedukaciju i savjetovanje te grupni psihosocijalni tretman kroz modificiranu terapijsku zajednicu, odnosno tzv. KLA i strukturirani program psihosocijalnog tretmana (TALK). Uz navedeno, u zatvorskom su sustavu dostupne i druge mjere i intervencije u području smanjivanja štetnih posljedica zlouporabe alkohola i opći programi tretmana.

I za ovisnike o kockanju u zatvorskom se sustavu primjenjuje individualni i grupni psihosocijalni tretman, što uključuje motivacijski intervju i druge kratke kognitivno-bihevioralne intervencije, psihoedukaciju i savjetovanje te strukturirani program Tretman ovisnika o kockanju (TOK) i Individualni psihosocijalni tretman ovisnika o kockanju (iTOK), a dostupni su i opći programi tretmana (uključivanje u radne i radno-okupacijske aktivnosti, organizirano provođenje slobodnog vremena i izobrazba) i druge aktivnosti koje potiču resocijalizaciju.

Za pripremu postpenalnog prihvata i osiguravanje kontinuiteta tretmana nakon otpusta, osim suradnje s probacijom u kojoj osoba može nastaviti tretman po istim principima, posebno su se korisnim za održavanje apstinencije i oporavka pokazali KLOK-ovi i KLA-ovi.

KLA i KLOK su udruge, odnosno grupe koje okupljaju najčešće osobe koje su razvile alkoholom ili kockanjem uzrokovane probleme ili poremećaje. Ovi klubovi igraju ključnu ulogu u pružanju kontinuirane podrške i ohrabrenja osobama koje se bore s ovisnošću o alkoholu/kockanju, kao i u promoviranju dugoročnog oporavka i zdravijeg načina života. Temeljni način rada unutar klubova je socioterapija te psihoterapija. Klubovi se temelje na konceptu samopomoći gdje članovi uz pomoć stručnog djelatnika pružaju podršku jedni drugima, dijele iskustva i ohrabruju se u procesu oporavka. Članovi klubova nisu samo osobe s problemom, nego i članovi njihovih obitelji, koji zajedno s liječenom osobom rade na održavanju apstinencije i poboljšanju kvalitete života. Klubovi često razvijaju i aktivnosti izvan klubova koje mogu biti edukativne, odgojne, rekreativne, sportske ili društvene.

Postupanje prema skupinama koje su obuhvaćene ovim Protokolom provodi se u skladu sa sljedećim propisima: Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, br. 76/14), Zakon o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23 i 61/25), Obiteljski zakon („Narodne novine“, br. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23), Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24 i 102/25), Prekršajni zakon („Narodne novine“, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18 i 114/22), Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine“, br. 84/11, 143/12, 148/13, 56/15, 126/19), Zakon o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 14/21 i 155/23), Zakon o probaciji („Narodne novine“, broj 99/18), Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje („Narodne novine“, br. 133/12), Kazneni zakon („Narodne novine“, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 - ispravak, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24 i 136/25), Zakon o podacima i informacijama u zdravstvu („Narodne novine“, broj 14/19), Zakon o liječništvu („Narodne novine“, br. 121/03 i 117/08), Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, br. 80/13, 137/13, 98/19, 33/23 i 105/25), Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 - pročišćeni tekst, 91/12 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19 - Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 130/20 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/22, 36/24 i 72/25), Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 70/17, 126/19, 84/21, 114/22 i 36/24), Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka („Narodne novine“, broj 42/18), Zakon o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 96/25), Zakon o zaštiti prava pacijenata („Narodne novine“, br. 169/04 i 37/08 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda), međunarodnim ugovorima, i drugim propisima kojima se

uređuju prava i obveze ciljanih skupina koje su predmet ovog Protokola. U provedbi ovog Protokola, nadležna tijela postupaju i u skladu sa Smjernicama za psihosocijalni tretman osoba s problemom ovisnosti te Protokolom o postupanju i suradnji između zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi i kazneno-represivnog sustava pri tretmanu osoba s problemom ovisnosti o drogama.

2. Cilj Protokola

Cilj Protokola je osigurati koordiniranu i pravodobnu skrb za osobe s problemima i poremećajima uzrokovanim alkoholom te osobe s dijagnozom patološkog kockanja na način da im se omogući individualizirani tretman sukladno njihovim potrebama kroz učinkovito i koordinirano praćenje od strane različitih dionika u tom procesu, ali i evaluaciju učinkovitosti tretmana.

Protokolom se definiraju, u skladu s važećim zakonskim propisima, načela suradnje na području tretmana i oporavka od ovisnosti o alkoholu i kockanju, nositelji obveza, postupanja nadležnih tijela prilikom pružanja skrbi, u okviru, zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi i zatvorskog i probacijskog sustava i njihova međusobna suradnja te suradnju s KLA/KLOK prilikom osiguravanja intervencija i skrbi za osobe s problemom ovisnosti o kockanju i alkoholu kao i način razmjene informacija između nadležnih tijela, ustanova i KLA/KLOK koje sudjeluju u pružanju skrbi.

3. Načela suradnje

Pri osiguranju skrbi za osobe s problemom ovisnosti o alkoholu i kockanju suradnja na području tretmana i oporavka od ovisnosti o alkoholu i kockanju, treba se temeljiti na:

- koordiniranom i integriranom pristupu u pružanju usluga osobama s problemima i poremećajima uzrokovanim alkoholom te osobama s dijagnozom patološkog kockanja, članovima njihovih obitelji i bliskim osobama te komunikaciji između stručnjaka iz različitih resora
- multidisciplinarnosti, radi pružanja integriranih i znanstveno utemeljenih intervencija (tretman, održavanje apstinencije i oporavak)
- nediskriminaciji/uključivosti putem dostupnosti usluga bez obzira na voljnost za uključivanje u formalne (bolničke) formate liječenja i podrške

- poštivanju povjerljivosti i etičkih standarda u pružanju usluga
- transparentnosti i dostupnosti informacija između ustanova koje sudjeluju u pružanju usluga
- osiguranja kvalitete usluga u skladu s najnovijim znanstveno utemeljenim praksama.

4. Postupanje i obveze nadležnih tijela, ustanova i drugih čimbenika pri pružanju skrbi i tretmana za osobe s problemom ovisnosti o alkoholu/kockanju

a. Primarna zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita postupa na sljedeći način:

- Tim obiteljskog liječnika tijekom razgovora bilo s pacijentom ili njegovim najbližima utvrđuje problem, motivira pacijenta na suradnju u liječenju.
- Tijekom procjene stanja pacijenta, preporučuje se korištenje alata za procjenu rizika primjerice: AUDIT[1] (alkoholizam) i PGSI[2] (kockanje).
- Upućuje se pacijenta na osnovnu laboratorijsku obradu, a zatim i u odgovarajuću ustanovu za tretman, odnosno adiktologu (u bolničkom ili izvanbolničkom sustavu), a koji nakon inicijalnog razgovora indicira način liječenja.
- Pri tome se obavještava i patronažna sestra koja skrbi za područje u kojem pacijent ima prebivalište, kako bi i ona doprinijela pružanju podrške, praćenju liječenja i u pružanju svih potrebnih informacija pacijentu i obitelji.
- Po završetku liječenja, tim obiteljskog liječnika nastavlja skrbiti o pacijentu, motivirati ga za održavanje apstinencije kroz redovita javljanja na kontrolne preglede te redovito sudjelovanje na sastancima lokalnog KLA-ka, odnosno KLOK-a.

b. Izvanbolnički sustav

U okviru izvanbolničkog sustava postupa se na sljedeći način:

- Pacijent se u izvanbolnički sustav liječenja može uključiti samoinicijativno, biti upućen od strane doktora medicine specijalista obiteljske (opće) medicine / specijalista

[1] https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/04/Alcohol_training_manual_HR_.pdf
[2] https://ovisnosti.hzjz.hr/kockanje/

medicine rada, dionika bolničkog psihijatrijskog sustava s ciljem nastavka liječenja u izvanbolničkom sustavu, udruge, KLA/KLOK-a, probacijskog ureda, pravosudnih tijela u okviru provođenja mjere liječenja kod odraslih osoba i Hrvatskog zavoda za socijalni rad (kada se radi o mjeri liječenja izrečene u sudskom postupku kod maloljetnika i kada se radi o mjeri pojačanog nadzora).

- U izvanbolničkom sustavu provodi se prvi pregled, postavlja se dijagnoza, izrađuje se terapijski plan te se izrađuje nalaz i mišljenje.
- Provodi se testiranje na alkohol, psihoaktivne tvari i zarazne bolesti.
- Postupak kod svih prvih dolazaka je isti, izuzev kod osoba upućenih na izvršavanje mjera liječenja od strane nadležnih tijela u kojem slučaju postoji obveza da se službenim putem obavijesti nadležno tijelo da se osoba javila u tretman, a po završetku tretmana izrađuje se izvješće o izvršenju mjere koje se dostavlja nadležnom tijelu koje je osobu uputilo na izvršavanje mjere.
- U tretman se uključuju socijalni radnik, psiholog ili socijalni pedagog i medicinska sestra/tehničar.
- Uz psihosocijalni tretman, po potrebi surađuje se s KLA-om i KLOK-om i drugim udrugama, provode se i socijalne intervencije: pomaganje u rješavanju zdravstvenih potreba, pružanje uputa za reguliranje zdravstvenog osiguranja, suradnja s pravosudnim i kaznenim tijelima te probacijom (tijekom izvršavanja mjera i sankcija u zajednici), suradnja s drugim zdravstvenim i socijalnim ustanovama, pomoć u traženju obiteljskog liječnika, upućivanje u ustanove radi reguliranja socijalnih potreba i ostvarivanja ostalih socijalnih prava (novčane pomoći, prehrane, smještaja).

c. Bolnički sustav

U okviru bolničkog sustava postupa se na sljedeći način:

- Pacijent u bolnički sustav liječenja može biti upućen od strane doktora medicine specijalista obiteljske (opće) medicine, dionika bolničkog ili izvanbolničkog psihijatrijskog sustava s ciljem liječenja, udruge, KLA/KLOK-a, probacijskog ureda, pravosudnih tijela u okviru provođenja mjere liječenja i Hrvatskog zavoda za socijalni rad.
- U bolničkom sustavu provodi se prvi pregled, postavlja se dijagnoza, izrađuje se terapijski plan te se izrađuje nalaz i mišljenje.

- Uz psihosocijalni tretman, po potrebi surađuje se s KLA-om i KLOK-om te drugim udrugama, provode se i socijalne intervencije: pomaganje u rješavanju zdravstvenih potreba, pružanje uputa za reguliranje zdravstvenog osiguranja, suradnja s pravosudnim i kaznenim tijelima te probacijom (tijekom izvršavanja mjera i sankcija u zajednici), suradnja s drugim zdravstvenim i socijalnim ustanovama, pomoć u traženju izabranog doktora medicine specijalista obiteljske (opće) medicine, upućivanje u ustanove radi reguliranja socijalnih potreba i ostvarivanja ostalih socijalnih prava (novčane pomoći, prehrane, smještaja).
- Po završetku liječenja preporučuje se nastavak odlaska na redovne kontrolne preglede uz uključivanje u KLA/KLOK, a eventualne dodatne psihosocijalne intervencije mogu se pružiti kroz bolničke ili izvanbolničke programe.

d. Medicina rada

U okviru medicine rada postupa se na sljedeći način:

- doktori medicine specijalisti medicine rada/medicine rada i sporta redovito provode zdravstvene preglede, u sklopu kojih se mogu prepoznati znakovi zlouporabe alkohola ili patološkog kockanja, a ponekad se mogu koristiti i određeni testovi za identificiranje stanja kod pojedinaca. Ovi pregledi pomažu u prepoznavanju osoba koje su izložene riziku ili koje već imaju problem, omogućavajući ranu intervenciju.
- Kada se prepozna zlouporaba alkohola ili patološko kockanje, stručnjaci medicine rada upućuju pacijenta kod doktora medicine specijalista obiteljske (opće) medicine i savjetuju ga o zdravstvenim rizicima i mogućnostima liječenja.
- Nakon provedenih terapijskih intervencija i eventualnog liječenja, doktor medicine specijalist medicine rada/medicine rada i sporta na zahtjev poslodavca vrši izvanredni pregled zbog procjene zdravstvene sposobnosti za rad i povrataka na posao.

e. Udruge – klubovi liječenih alkoholičara/klubovi liječenih ovisnika o kockanju

U okviru djelovanja udruga - KLA/KLOK postupa na sljedeći način:

- Ako osoba do sada nije bila u sustavu bolničkog ili izvanbolničkog liječenja ovisnosti, stručni djelatnik KLA/KLOK-a može uputiti člana na pregled doktoru medicine

specijalisti obiteljske (opće) medicine koji ga zatim upućuje u ambulantu za ovisnosti u sklopu sustava bolničkog ili izvanbolničkog liječenja, a u slučaju hitnosti upućuje se direktno u nadležnu bolničku ustanovu.

- KLA/KLOK savjetuje člana da obavlja kontrolne preglede kod nadležnog doktora medicine specijalista obiteljske (opće) medicine i adiktologa minimalno jednom godišnje u bolničkom ili izvanbolničkom sustavu.
- KLA/KLOK i bolničke/izvanbolničke ustanove surađuju u provedbi i praćenju procesa tretmana i oporavka.

f. Ostali dionici

U okviru zatvorskog sustava postupa se na sljedeći način:

- Za zatvorenika se po dolasku u kazneno tijelo provodi procjena kriminogenih rizika i tretmanskih potreba, koja uključuje i područje ovisnosti o alkoholu/kockanju te povezanost problema ovisnosti s počinjenjem kaznenog djela.
- Zatvoreniku koji je u kaznenom tijelu uključen u posebni program tretmana ovisnosti o alkoholu/kockanju, kazneno tijelo sukladno individualnoj procjeni određuje obvezu javljanja u službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti ili u KLA/KLOK prema mjestu prebivališta, za vrijeme korištenja pogodnosti izlazaka u mjesto prebivališta, ili pogodnosti izlaska radi izvršavanja posebnog programa koji se provodi u zajednici (tzv. terapijski izlazak).
- Prije prvog upućivanja u KLA/KLOK u zajednici, nadležni službenik odjela tretmana kaznenog tijela kontaktira nadležnu zdravstvenu ustanovu ili u KLA/KLOK i dogovara dolazak zatvorenika.
- Nadležna zdravstvena ustanova, odnosno KLA/KLOK daje povratnu informaciju o sudjelovanju zatvorenika na sastanku.
- U slučaju kada je zatvoreniku s problemom ovisnosti o alkoholu/kockanju uz kaznu zatvora izrečena sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti, o provođenju mjere i ostvarenim rezultatima izvještava se nadležni sud.

U okviru probacijske službe postupa se na sljedeći način:

- Osoba uključena u probaciju kojoj je određena mjera/obveza liječenja od ovisnosti o alkoholu/kockanju upućuje se na bolničko/izvanbolničko liječenje.
- Osoba s problemom ovisnosti o kockanju može se uključiti u psihosocijalni tretman ovisnika o kockanju u probacijskom uredu ili u savjetovanje koje provodi probacijski službenik.
- U slučaju potrebe probacijski ured će inicirati razmjenu informacija i suradnju s ustanovama iz sustava socijalne skrbi ili drugim službama/udrugama.

5. Edukacija za provoditelje psihosocijalnih intervencija

Ministarstvo zdravstva i Hrvatski zavod za javno zdravstvo nadležni su za organizacije edukacija za stručnjake iz zdravstvenog sustava.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije - Uprava za zatvorski sustav i probaciju, putem Centra za izobrazbu nadležno je za organizaciju edukacija za stručnjake koji u zatvorskom sustavu provode psihosocijalni tretman ovisnosti o alkoholu i kockanju.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Ministarstvo zdravstva u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Hrvatskim zavodom za socijalni rad organizira edukacije za stručnjake iz sustava socijalne skrbi za psihosocijalni tretman ovisnosti o alkoholu i kockanju.

Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara u suradnji s Hrvatskim društvom za ovisnosti i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo organizira edukacije za stručne djelatnike KLA/KLOK-a, djelatnike bolničkog i izvanbolničkog sustava, kao i predstavnike ostalih ustanova i udruga koji djeluju na području ovisnosti o alkoholu i kockanju, koje se organiziraju na županijskoj i nacionalnoj razini. Također, organizira se i supervizija za stručne djelatnike klubova.

Uz navedene resore, edukacije iz područja tretmana ovisnosti o alkoholu i kockanju mogu organizirati i druge ustanove i organizacije civilnog društva.

6. Razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana

Razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana za osobe s problemima ovisnosti o alkoholu i kockanju treba biti strukturirana, sigurna i učinkovita.
Posebno je važno istaknuti u tom procesu i mjere za osiguranje zaštite privatnosti pacijenata i sigurnosti osjetljivih podataka, kao i učestalost dostave ali i ažuriranje informacija među dionicima, koji su dio ovoga Protokola. Prikupljanje i razmjena podataka za potrebe provedbe ovog Protokola temelji se na Nacionalnoj strategiji djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine, Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Zakonu o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, Zakonu o podacima i informacijama u zdravstvu, Zakonu o službenoj statistici („Narodne novine“, br. 25/20, 124/25 i 155/23) te Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske. Povjerljivost i privatnost osiguravaju se poštivanjem zakonskih propisa, a podaci se dijele isključivo između ovlaštenim osobama uključenim u skrb i tretman. Pristup podacima ograničen je na one koji ih trebaju za pružanje odgovarajuće skrbi, a razmjena se odvija samo u opsegu nužnom za postizanje terapijskih ciljeva. Podaci moraju biti točni, potpuni i redovito ažurirani kako bi odražavali promjene u stanju ili potrebama pacijenta. Provedba ovih načela i postupaka može osigurati da razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova bude učinkovita, sigurna i usmjerena na najbolje interese osoba u tretmanu.

Sve nadležne institucije dužne su redovno izvještavaju o broju osoba koji se nalazi kod njih u tretmanu, putem unosa podataka u zdravstveni Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga koji se vodi pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, a u okviru kojeg se prikupljaju podaci o osobama koje se nalaze u sustavu liječenja/tretmana od ovisnosti o drogama, alkoholu, kockanju i igranju video igara. Registar je dio Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava (NAJS), platforme koja okuplja baze podataka i registre Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Podatke u Registar dostavljaju ovlaštene osobe koje su dobile pristupne podatke iz bolnica, službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti pri nastavnim i županijskim zavodima za javno zdravstvo te terapijskih zajednica i zatvorskog sustava. Podatci se prikupljaju sukladno uputama objavljenim na službenim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

7. Završne odredbe

Prilikom provođenja postupaka prema ovom Protokolu, djelatnici nadležnih tijela, ustanova i ostali dionici uključeni u pružanje usluga moraju se pridržavati profesionalnih i etičkih standarda svoje struke, poštivati privatnost, dostojanstvo i vrijednost svake osobe te djelovati u skladu sa zakonom i ovim Protokolom.

Kako bi se osigurala kvaliteta intervencija i učinkovitost tretmana te skrbi, potrebno je primjenjivati timski i multidisciplinarni pristup različitih struka, uz međuresornu suradnju ustanova iz zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi, zatvorskog i probacijskog sustava, te suradnju s terapijskim zajednicama i udrugama.

Po donošenju ovog Protokola, sva resorna ministarstva i nadležne krovne organizacije civilnog društva (Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara (HSKLA), KLOK) su obavezna upoznati relevantna tijela, ustanove i stručnjake iz svog djelokruga s njegovim sadržajem, osigurati njegovu dostupnost i poduzeti potrebne mjere za njegovu dosljednu primjenu.